

LUND UNIVERSITY

På plats: Marxism and the world stage. Konferens på Amherst university

Wennerhag, Magnus

Published in:
Helsingborgs Dagblad

2003

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Wennerhag, M. (2003). På plats: Marxism and the world stage. Konferens på Amherst university. *Helsingborgs Dagblad*.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

”Enemies move in predictable patterns”, säger den första reklamskylt jag ser efter att ha landat på Newark flygplats. En patriotisk uppmaning till vaksamhet på ”fienden mitt ibland oss”? Förvisso visar det sig vara dataspelsreklam, men tonläget speglar ändå mentaliteten i USA efter elfte september. Fiender finns överallt – men världens starkaste militärmakt intygar ständigt sin kapacitet att röka dem ur sina hålor. Och sin vakande vetskap om fiendens rörelser och position.

Dissidentskap i en sådan miljö är inte populärt. En nation i krig kräver mangrann uppslutning. Kritik, reflektion och påtalanden om att imperiets kejsare är naken är att betrakta som majestätsbrott. Detta till trots, samlades de gångna dagarna en rad framstående intellektuella på den globala radikala scenen - under rubriken ”Marxism and the world stage”. Arrangör var tidskriften *Rethinking Marxism*, sedan 20 år en bred samlingsplats för att ”tänka om” inte bara marxismen utan även feminism, postkolonialism och queer. Platsen var Amherst universitet, fyra timmars tåg norr om New York. Bataljer på scen mellan namn som Slavoj Zizek, Gayatri Spivak, Michael Hardt och Saskia Sassen blandades med workshops, där alltifrån kvinnors kamp mot Coca-Cola i Kerala, Indien till 1600-talsfilosofen Spinozas relevans idag diskuterades.

I allt annat än försägbara mönster rörde sig dissidenternas diskussioner om USA:s imperieambitioner och Irakkriget. Det vi ser nu påminner till vissa delar om Louis Bonapartes artonde brumaire, menade Michael Hardt. Då var det brorsonen som genom en *coup d'etat* gjorde sig av med de aristokratiska element som stod i vägen för den monarkiska maktens envælde. Nu är det sonen, Bush Jr, som genom ett slags statskupp (han kom ju till makten utan att ha vunnit valet), fullföljer faderns projekt. Den multilaterala ordning som började formeras efter Berlinmurens fall var en blandform, av monarki och aristokrati. Av USA:s och de multilaterala organisationernas makt. FN, WTO och IMF stärkte sina positioner. Men i och med Bush den yngre har politiken förbytts – från multi- till unilateralism. Som oifrågasatt monark skjuter nu USA de övernationella organen ifrån sig. Imperiet, den teoretiska modell över världsordningen som Hardt och Antonio Negri lanserade i boken med samma namn, har ömsat skinn.

Men för att hålla imperiet samman behövs fienden. Den rådande ordningens oklara struktur gynnar såväl starka stater som terrorister, menade Saskia Sassen. Inom triaden individ-stat-globala nätverk bollas ansvaret, makten och motmakten runt. Al-Quaidas dåd faller varken inom statsrätten (som behandlar relationer mellan stat och individ) eftersom attacken mot World Trade Center av USA sågs som en krigshandling, eller inom folkrätten (som behandlar relationer mellan stater, i freds- och krigstid) eftersom Al-Quaida inte är en stat, eller agerade å en stats vägnar. Därför kan såväl terroristerna undfly folkrättsliga sanktioner, som USA hävda att krigsfångarna på Guantanamo Bay varken är polisiärt gripna eller att se som krigsfångar, och därmed behandla dem efter eget godtycke bortom alla rättsordningar. Konstruktionen av fienden är emellertid ett vanskligt projekt. Som den postkoloniala teoretikern Eiman Zein-Elabdin påpekade, är hökarnas bild av fienden splittrad och motsägelsefull. Al-Quaida ses som ”förmoderna”, men samtidigt använder de sig av ”sofistikerade” metoder. Att överlista USA:s säkerhetstjänst, genom nätverksorganisering och skapande av dödsbringande vapen ur civila transportmedel är knappast att se som förmodernt. Dessutom var flertalet kapare från Saudiarabien, och Bin Laden tillhör landets toppskikt. Snarare än klasstrider är det strider om kapitalismens kulturella organisation inom elitskikten som vi bevittnar, var hennes tes.

Talet om många moderniteter är därmed falskt, menade Zizek. Modernitet är kapitalismens andra sida. Och med kapitalismen följer en inre antagonism som inte låter sig lösas ”på det kulturella planet”.

Att Bushs medlöpare och fiender strider om makten inom imperiet tycks vara tydligt. En möjlig kartografi för kapitalismens fiender får vi oss dock inte till livs bland alla kloka ord i Amherst.

Magnus Wennerhag

Detta är eventuellt en oredigerad version av den slutligt publicerade texten.

”Enemies move in predictable patterns”, säger den första reklamskylt jag ser efter att ha landat på Newark flygplats. En patriotisk uppmaning till vaksamhet på ”fienden mitt ibland oss”? Förvisso visar det sig vara dataspelsreklam, men tonläget speglar ändå mentaliteten i USA efter elfte september. Fiender finns överallt – men världens starkaste militärmakt intygar ständigt sin kapacitet att röka dem ur sina hålor. Och sin vakande vetskap om fiendens rörelser och position.

Dissidentskap i en sådan miljö är inte populärt. En nation i krig kräver mangrann uppslutning. Kritik, reflektion och påtalanden om att imperiets kejsare är naken är att betrakta som majestätsbrott. Detta till trots, samlades de gångna dagarna en rad framstående intellektuella på den globala radikala scenen - under rubriken ”Marxism and the world stage”. Arrangör var tidskriften Rethinking Marxism, sedan 20 år en bred samlingsplats för att ”tänka om” inte bara marxismen utan även feminism, postkolonialism och queer. Platsen var Amherst universitet, norr om New York. Bataljer på scen blandades med workshops, där alltifrån kvinnors kamp mot Coca-Cola i Kerala, Indien till 1600-talsfilosofen Spinozas relevans idag diskuterades.

I allt annat än försägbara mönster rörde sig dissidenternas diskussioner om USA:s imperieambitioner och Irakkriget. Den multilaterala ordning som började formeras efter Berlinmurens fall var en blandform, av monarki och aristokrati, menade Michael Hardt. USA och de multilaterala organisationerna - FN, WTO och IMF - samregerade. Men i och med Bush den yngre har politiken förbytt – från multi- till unilateralism. Som oifrågasatt monark skjuter nu USA de övernationella organen ifrån sig. Imperiet, den teoretiska modell över världsordningen som Hardt och Antonio Negri lanserade i boken med samma namn, har ömsat skinn.

För att hålla imperiet samman behövs fienden. Den rådande ordningens oklara struktur gynnar såväl starka stater som terrorister, menade Saskia Sassen. Al-Quaidas dåd faller varken inom statsrätten (som behandlar relationer mellan stat och individ) eftersom attacken mot World Trade Center av USA sågs som en krigshandling, eller inom folkrätten (som behandlar relationer mellan stater, i freds- och krigstid) eftersom Al-Quaida inte är en stat, eller agerade å en stats vägnar. Terroristerna kan undfly folkrättsliga sanktioner, och USA hävda att krigsfångarna på Gunatanamo Bay varken är polisiärt gripna eller krigsfångar, och därmed behandla bortom alla rättsordningar.

Konstruktionen av fienden är emellertid ett vanskligt projekt. Som den postkoloniala teoretikern Eiman Zein-Elabdin påpekade, är hökarnas bild av fienden splittrad och motsägelsefull. Al-Quaida ses samtidigt som ”förmoderna” och ”sofistikerade”. Att överlista USA:s säkerhetstjänst, genom nätverksorganisering och skapande av dödsbringande vapen ur civila transportmedel är knappast förmodernt. Dessutom var flertalet kapare från Saudiarabien, och Bin Laden tillhör landets toppskikt. Snarare än klasstrider är det strider om kapitalismens kulturella organisation inom elitskikten som vi bevittnar, var hennes tes. Talet om många moderniteter är därmed falskt, menade Zizek. Modernitet är kapitalismens andra sida. Och med kapitalismen följer en inre antagonism som inte låter sig lösas ”på det kulturella planet”.

Att Bushs medlöpare och fiender strider om makten inom imperiet tycks vara tydligt. En möjlig kartografi för kapitalismens fiender får vi oss dock inte till livs bland alla kloka ord i Amherst.